

Op zoek naar waterkracht in Noord Kivu, RD Congo

Vredeseilanden ondersteunt al jaren La Coopérative Centrale du Nord Kivu (Coocenki), een coöperatieve die de landbouwproducten van duizenden kleine boeren verhandelt. Hun laatste project is de bouw van een maalderij, de enige in de streek. Aangezien er in de regio geen elektriciteitsnetwerk is, wil Coocenki een waterkrachtcentrale bouwen om de maalderij van energie te voorzien en op termijn de dorpen in de buurt te verlichten.

© Luuk Zonneveld

Butembo is een stad van 600.000 inwoners. Het is een dynamische handelsstad, maar net zoals in alle dorpen en steden in de buurt is er geen elektriciteitsnetwerk. De huizen verlichten, machines aandrijven, computers laten draaien,... alles gebeurt met dieselgeneratoren. En die brandstof is duur. Dat betekent dat veel mensen vanaf 6u 's avonds in het donker zitten, en dat bedrijven heel erg beperkt zijn in hun mogelijkheden.

Een van die bedrijven is La Coopérative Centrale du Nord Kivu (Coocenki), het moederbedrijf van 25 basiscoöperatieven op dorpsniveau. In totaal hebben die basiscoöperatieven 8120 leden (4223 vrouwen en 3897 mannen), allemaal kleine boeren en boerinnen. Vredeseilanden werkt al sinds begin de jaren '90 samen met Coocenki, en

heeft de organisatie de laatste jaren ondersteund om uit te groeien tot één van de belangrijkste verkopers van landbouwproducten van kleine boeren en boerinnen.

Een mijlpaal in haar geschiedenis was de opening van een commercieel centrum en magazijn in het hart van Butembo in 2006. In dat centrum kunnen de leden terecht voor marktinformatie, en in de opslagplaats kunnen leden (en niet-leden) hun producten veilig stockeren, in afwachting tot ze er een goeie prijs voor krijgen. Coocenki zoekt zelf ook naar interessante markten voor de producten van haar leden: maïs, rijst, bonen, maniok, aardappelen, soja en palmolie.

In 2007 is er een belangrijke klant bijgekomen: het Wereldvoedselprogramma van

de VN (WFP). Zij verdelen jaarlijks tonnen maïsmeel en bonen onder de vluchtelingen van Oost-Congo. Maar tot voor kort kocht het WFP dit voedsel nooit aan bij de kleine boeren in de streek. Te ingewikkeld. Geen goede kwaliteit. Geen garantie dat het voedsel effectief geleverd wordt. Te duur. Dat waren hun voornaamste argumenten. Ze plaatsten hun bestellingen liever bij grote handelaars in de VS, Europa of de buurlanden van Congo. Vredeseilanden, de boerenbeweging van Noord-Kivu en de Federale Dienst Ontwikkelingssamenwerking van België, hebben twee jaar lang intensief lobbywerk gedaan om het WFP te overtuigen van de meerwaarde van het lokaal aankopen van voedsel. Met succes.

Nu staat Coocenki op de lijst van leveranciers. Sinds 2007 hebben ze al vier keer maïsmeel aan het WFP geleverd. In totaal 750 ton. En telkens weer was het een huzarenstukje om die leveringen op tijd en aan de kwaliteitsvoorwaarden van het WFP klaar te krijgen. De maïs malen tot meel bleek een enorm probleem. In de hele provincie zijn namelijk geen grote maalderijen te vinden. Dus moest het malen met kleine machines of met de hand gebeuren. Ofwel moest Coocenki de maïs exporteren naar Oeganda om die dan als meel opnieuw in Congo in te voeren en te verkopen aan het WFP.

Vandaar de vraag van Coocenki aan Vredeseilanden om hen te ondersteunen bij de bouw van een professionele maalderij, inclusief een eigen waterkrachtcentrale om de machines van stroom te voorzien. Het project werd goedgekeurd, en sinds eind 2009 is de nieuwe maalderij en opslagplaats van Coocenki een feit. De drie pelmachines en vier molens hebben een maximumcapaciteit van 30ton per dag. Daarmee kunnen ze niet alleen bestellingen voor het WFP klaarmaken, maar ook maïsmeel en gepelde rijst verkopen aan andere klanten in de regio. Maar... door gebrek aan financiering om de waterkrachtcentrale af te werken draait de maalderij op dit moment nog op generatoren, die elke dag liters dure diesel slurpen. Dat maakt dat de productiekost op dit moment heel hoog is en het maïsmeel van Coocenki nauwelijks competitief is ten opzichte van het ingevoerd maïsmeel. Ook werken de arbeiders in een oorverdovend lawaai.

De fundamenten voor de waterkrachtcentrale zijn het afgelopen jaar wel gelegd en er is gezwoegd. Geen enkele machine kwam eraan te pas. Vrouwen uit de buurt transporteerden zand, cement en stenen langs de steile helling. Ze verdienden hiermee 1 dollar per zak die ze aanleverden, of 30 Congolese Frank per baksteen (0,033 eurocent). Op dit moment zijn er twee waterbekkens gebouwd met een muur van 120cm (die moet uiteindelijk 190cm worden), het gebouw waarin de turbine moet komen staat er, de belangrijkste kanalen zijn gegraven, en de buizen die het water met hoge snelheid naar de turbine moeten leiden zijn besteld. Die buizen wegen 150kg elk, en de ingenieurs hebben een systeem bedacht om die met mankracht langs de helling op hun plaats te krijgen.

Als de waterkrachtcentrale klaar zal zijn, kan ze tijdens wekdagen de nodige energie leveren voor de maalderij, maar kan er op termijn ook een elektriciteitsnetwerk in de buurt gebouwd worden om de huizen 's avonds en tijdens het weekend van elektriciteit te voorzien. Het stadsbestuur van Butembo heeft zelfs al gesolliciteerd...